

Preoți militari gorjeni în unitățile sanitare în Primul Război Mondial

Dr. Daniela-Liliana Pătrașcu*

Abstract

Along with the priests of the military units (battalions, regiments, brigades, divisions) originating from the Gorj County, 3 priests of some medical units (the Ambulance of the 1st Infantry Division, the Ambulance of the 4th Infantry Division, and the Evacuation Semi-Hospital of the 1st Army Corps) of the Romanian Army participated in First World War.

While the priests of the military units accompanied the soldiers, non-commissioned officers, and officers of the respective units to the front line, contributing to raising the morale of the troops and being a permanent help for the medical personnel who ensured the evacuation and provision of first aid to the wounded, the confessor priests of the medical units offered spiritual and moral support to the wounded hospitalized in military hospitals during First World War.

Keywords: military priests, field hospitals, medical ambulances, Gorj County, First World War.

În anii participării României la Primul Război Mondial, din rândurile slujitorilor Bisericii din județul Gorj, alături de preoții confesori ai unităților militare, au făcut parte și 3 preoți ce au slujit în unități sanitare ale Armatei Române, respectiv: Grigore Prejbeanu, preotul confesor al Ambulanței Diviziei a IV-a Infanterie; Ioan Scărădeanu, preotul confesor al Ambulanței Diviziei a I-a Infanterie, respectiv Ion Runcanu, preotul confesor al Semispitalului de Evacuare al Corpului I Armată¹.

Dacă preoții confesori ai regimentelor și brigăzilor Armatei Române i-au însoțit până în prima linie a frontului pe soldații, subofițerii și ofițerii respectivei unități, contribuind în mod decisiv la ridicarea și menținerea moralului trupelor și fiind un ajutor permanent pentru personalul sanitar ce acorda îngrijiri medicale și asigura evacuarea răniților către spitalele de campanie, preoții confesori ai unităților sanitare au constituit un sprijin moral pentru soldații răniți sau bolnavi internați în respectivele unități sanitare.

Grigore Prejbeanu s-a născut la 8 ianuarie 1893 în comuna Bălești², în apropierea Târgu-Jiului, fiind al treilea dintre cei 12 copii ai lui Lăpădat Prejbeanu³.

---

* Muzeul Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu” din Târgu-Jiu, e-mail danielamanea89@yahoo.com.

¹ Pătrașcu 2021, pp. 151-167.

² Conform autobiografiei întocmite de către preotul Grigore Prejbeanu la data de 8 mai 1976, cu puțin timp înaintea decesului său, document pus la dispoziția noastră de către domnul colonel (r.) Dumitru Dănău, căruia îi mulțumim și pe această cale. Grigore Prejbeanu, *Note autobiografice*, ff. 1-5. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Registrul Stării Civile pentru născuți al comunei Bălești pe anul 1893-1894, dosar nr. 160/1893-1894, f. 1r.

³ Dănău 2011, pp. 55-56.

A urmat cursurile școlii primare în localitatea natală, ulterior, absolvind cursurile Gimnaziului „Tudor Vladimirescu” din Târgu-Jiu (1904-1908), continuându-și studiile liceale la Liceul „Carol I” din Craiova, în perioada 1908-1912⁴. Ulterior, s-a înscris la Facultatea de Teologie a Universității București, instituție de învățământ superior „pe care a terminat-o la anul 1916, după care dată s-a preoțit”⁵.

Căsătorindu-se cu Natalia Ecaterina, fiica preotului Ilie Roșoga, în august 1916, a fost hirotonit preot la data de 1 octombrie 1916 la parohia Crețești, județul Gorj, ulterior, fiind „transferat la Măldărești și Rasova”⁶. Numit paroh al parohiei Crețești, conform ordinului nr. 3 430/1916, preotul Grigore Prejbeanu avea să fie transferat la parohia Măldărești, conform ordinului nr. 715/1918, ulterior fiind transferat la parohia Rasova, conform ordinului nr. 2 185/1919⁷. În cele din urmă, conform ordinului nr. 1 786/1922, preotul Grigore Prejbeanu a fost numit paroh al parohiei „Sfinții Voievozi” din Târgu-Jiu⁸.

Încă din perioada studenției, „la 17 aprilie 1914, tânărul Grigore Prejbeanu înființează, împreună cu un grup de tineri ajutați de învățătorul și preotul satului, cercul cultural local <<Dragoste de neam>>”⁹ la Bălești, având „misiunea de instruire și luminare a maselor, organizând diferite serbări populare”¹⁰. Astfel că, până în vara anului 1914, cercul cultural „Dragoste de neam” din Bălești organizase o bibliotecă sătească, precum și serbări și șezători sătești¹¹.

În vederea înființării și desfășurării activității cercului cultural „Dragoste de neam” din Bălești, Grigore Prejbeanu avea să beneficieze de sprijinul și sfaturile preotului și învățătorului Ioan Mălăescu din Bălești, după înființare Grigore Prejbeanu publicând articole dedicate activității acestuia în ziarul „Unirea Neamului” din Târgu-Jiu¹².

Preotul Grigore Prejbeanu a publicat peste 10 lucrări în colecția „Biblioteca religioasă pentru popor” și a tradus lucrarea cu titlul „Pe urmele Sfântului Apostol Pavel” de Paul Dusoucheoy, susținând, totodată, numeroase conferințe publice în satele Gorjului. La toate acestea se adaugă cea mai importantă lucrare a protoiereului Grigore Prejbeanu, intitulată „Gorjul bisericesc (1870-1900)”, lucrare tipărită la tipografia Episcopiei Râmnicului Noului Severin de la Râmnicu-Vâlcea¹³.

---

⁴ Prejbeanu 1976, p. 1; Șerban 2009, p. 314.

⁵ Bărbulescu f. a., p. 173.

⁶ Prejbeanu 1976, p. 1.

⁷ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 446/1928, f. 199r.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Cărlugea 2011, p. 14.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Șerban 2009, p. 314.

¹³ Prejbeanu 1936.

Printr-o telegramă expedită la 22 decembrie 1918 de Episcopul Râmnicului Noului Severin, Antim, i se solicita protopopului județului Gorj să „recomandați urgent patru preoți licențiați în Teologie, buni pentru mobilizare, excluzându-i pe cei care au fost mobilizați în anii 1916-1918”¹⁴.

A doua zi, 23 decembrie 1918, protopopul județului Gorj răspundea telegramelor respective că „recomand la mobilizare pe preoții: Grigore Prejbeanu, Pantelimon Davițoiu din parohia Urechești, Ion Scrădeanu din Bârzeiu de Pădure și Dumitru Filipescu de la biserica Sf. Voievozi din Tg-Jiu”¹⁵.

Preotul Grigore Prejbeanu a fost mobilizat, cu gradul de locotenent, la Ambulanța Spitalizatoare a Diviziei a IV-a Infanterie, cantonată la Cotiugenii Noi, județul Soroca, prin ordinul nr. 26/4 aprilie 1919¹⁶, în această calitate activând până la data de 20 martie 1920¹⁷.

La scurt timp de la mobilizarea sa la Ambulanța Diviziei a IV-a Infanterie, preotul Grigore Prejbeanu raporta Serviciului Religios de pe lângă Marele Cartier General al Armatei Române, la 3 iunie 1919, că „dacă luna precedentă (...) ne aflam la Iași, (...) luna aceasta ne găsește în campanie și, de la început chiar, ne sosesc bolnavi”¹⁸.

În aceste condiții, „fiecare om din formațiunile noastre își ia locul său de mai înainte hotărât, domnii ofițeri, fiecare cu specialitatea sa, trec la posturile lor și spitalul începe a funcționa”¹⁹, în timp ce, preotul Grigore Prejbeanu avea „grija nevoilor sufletești ale bolnavilor”²⁰, astfel că, „fac rugăciunile trebuincioase, le adresez cuvinte de îmbărbătare, îi vizitez”²¹, însă, toate acestea „nu înseamnă că trupa este neglijată din punct de vedere religios”²².

La foarte scurt timp de la sosirea în Basarabia, „legăturile de sânge cu frații dezrobiți nu se mai predică, ci se constată de chiar trupă, fiindcă vorbesc o limbă, au aceeași religie”²³, astfel că, „le recomand soldaților respectul cinstei, respectul avutului fratelui nostru basarabean”²⁴, în condițiile în care „soldații înșiși au prilej de a vedea religiozitatea, omenia și buna primire ce ne fac frații noștri, ceea ce – le spun – reclamă de la noi o purtare exemplară față de dânșii”²⁵. În continuarea raportului înaintat Serviciului Religios al Armatei Române, preotul

---

¹⁴ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 395/1919, f. 60r.

¹⁵ *Ibidem*, f. 60v.

¹⁶ Popescu 2018, p. 250.

¹⁷ Prejbeanu 1976, ff. 1-5.

¹⁸ Nicolescu, Dobrescu, Nicolescu 2000, p. 309.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

Grigore Prejbeanu arăta, „cu bucurie, că soldatul nostru își cunoaște frații și știe să-i respecte”²⁶.

Totodată, preotul Grigore Prejbeanu raporta că serviciul divin era oficiat atât în cortul spitalului cât și în cele două biserici din localitatea Cotiugeni Noi, precizând că, după fiecare slujbă, „am ținut întotdeauna scurte cuvântări ocazionale, moralizatoare, cu efect binefăcător asupra trupei și restului poporenilor”²⁷, întrucât, „când servim în cort, pe lângă trupă, vin poporeni zeci”²⁸, fapt ce „înederează legăturile ce se stabilesc între frații de același sânge”²⁹.

De altfel, pentru a sublinia această apropiere a localnicilor de personalul spitalului Diviziei a IV-a Infanterie, preotul Grigore Prejbeanu arată că „piedici în propovăduirea cuvântului, piedici în executarea instrucțiunilor primite nu întâmpinăm din partea nimănui”³⁰. În schimb, preotul Grigore Prejbeanu arăta că „tocmai buna funcționare a spitalului nu-mi dă prilejul a avea contact cu întregul personal sanitar deodată”³¹, însă, în ciuda acestui fapt, „propovăduirea, totuși, se face neîncetat”³². În aceste condiții, preotul Grigore Prejbeanu era de părere că „rezultatele obținute sunt mulțumitoare”³³, însă, adăuga că „este greu a forma un cor, tocmai pentru motivul că buna funcționare a spitalului reclamă tot personalul”³⁴.

În încheierea raportului său, preotul Grigore Prejbeanu își exprima o adevărată profesiune de credință arătând că „am socotit ca o chestiune importantă faptul de a fi aici, între frații basarabeni, propovăduitor al ideii de unire perfectă, documentându-se asemănările și înlăturându-se nepotrivirile, mai mult închipuite, ce ar fi între frații de pe ambele maluri ale Prutului”³⁵.

În acest context, preotul Grigore Prejbeanu arăta că „sunt în bune relații cu preoții locali și cu toți învățătorii”³⁶, astfel că, „puteam preda cursurile religioase”³⁷ până când „școlile s-au închis (...), odată cu vacanța de vară”³⁸. Ca urmare a faptului că preotul paroh al uneia dintre cele două biserici din localitatea Cotiugeni Noi era și protoiereu al județului Soroca, „adesea am avut prilejul să servesc și singur la una din biserici (...) și, oficiind serviciul cât se poate de frumos, am constatat mulțumirea marelui număr de credincioși, care erau foarte plăcut

---

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Ibidem.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem.

³⁶ Ibidem.

³⁷ Ibidem.

³⁸ Ibidem.

impresionați de claritatea limbii românești, de dulceața și frumusețea cântării bisericești³⁹.

După încheierea serviciului divin, „*le-am predicat totdeauna, stăruind asupra legăturilor de sânge, asupra dragostei ce trebuie să aibă față de frații de pretutindenți, asupra ascultării ce trebuie să dea ordinelor primite, totul fiind rânduit pentru fericirea comună*“⁴⁰. De asemenea, „*am stăruit totdeauna asupra asemănării credinței și a serviciului, punct important, fiindcă eram informat de cineva, încă de la Iași, că basarabenii nu ne socotesc pravoslavnici*“⁴¹. În aceste condiții, în încheierea raportului său, preotul Grigore Prejbeanu se angaja că „*voi trudi cu toată râvna, pentru ca serviciul meu pe lângă această ambulanță să fie cât mai rodnic*“⁴².

Demobilizat la data de 20 martie 1920, „*părintelui Grigore Prejbeanu i s-a acordat distincțiunea Iconom-Stavrofor*“⁴³, fiind decorat și cu ordinul „*Coroana României*“, în grad de Cavaler⁴⁴. Conform aceleiași situații statistice din cursul anului 1928, preotul Grigore Prejbeanu „*cunoaște limbile franceză și germană*“⁴⁵, obținând gradul de căpitan asimilat la demobilizare⁴⁶. În cuprinsul aceleiași statistici, întocmite de Protoieria județului Gorj în cursul anului 1928, se arăta că preotului Grigore Prejbeanu îi fusese acordat gradul de preot Iconom-Stavrofor la data de 15 iulie 1924⁴⁷.

La 30 august 1921, conform adresei nr. 707 a Protoieriei județului Gorj către Episcopia Râmnicului Nouului Severin, preotul Grigore Prejbeanu, „*licențiat al facultății de Teologie din București și paroh al parohiei Rasova, comuna Bălești*“⁴⁸ îndeplinea demnitatea de întâistătător al Centrului Parohial Bălești, ce cuprindea un număr de 9 parohii⁴⁹.

La 1 aprilie 1922 a fost numit preot la biserica cu hramul „*Sfinții Voievozi*“ din Târgu-Jiu⁵⁰, ulterior, începând cu data de 1 august 1922, fiind desemnat pentru a ocupa funcția de protoiereu al județului Gorj⁵¹, în această calitate păstorind până la data de 1 ianuarie 1927⁵².

La 29 aprilie 1925, în calitatea sa de protopop al județului Gorj, Grigore Prejbeanu a participat la ceremonia de reînhumare a osemintelor eroilor căzuți în luptele duse pe teritoriul județului Gorj în anul 1916 în Cimitirul Eroilor amenajat

---

³⁹ *Ibidem.*

⁴⁰ *Ibidem.*

⁴¹ *Ibidem.*

⁴² *Ibidem.*

⁴³ Bărbulescu 1925, p. 173.

⁴⁴ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 446/1928, f. 199r; Bărbulescu 1925, p. 173.

⁴⁵ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 446/1928, f. 199r.

⁴⁶ *Ibidem.*

⁴⁷ *Ibidem.*

⁴⁸ Idem, dosar nr. 406/1921, f. 41.

⁴⁹ *Ibidem.*

⁵⁰ Prejbeanu 1976, ff. 1-5; Șerban 2009, p. 315.

⁵¹ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, 1925, p. 14.

⁵² *Ibidem*; Prejbeanu 1974, pp. 1-2.

la Târgu-Jiu. Inițial, „reînhumarea eroilor aduși la Târgu-Jiu (...) urma să aibă loc cu o lună de zile mai înainte, totuși, în urma intervenției garnizoanei locale către societatea <<Mormintele Eroilor>>, această operațiune a fost amânată pentru ziua de 29 aprilie a. c.“⁵³. Slujba de depunere a jurământului recruților din garnizoana Târgu-Jiu „s-a oficiat de către pr. Prejbeanu, protoiereul județului, pr. Dumitru Filipescu, confesorul garnizoanei, diaconul C. Dănău și încă doi preoți – catolic și protestant – și unul mozaic, întrucât recruții erau de toate patru riturile“⁵⁴, la ceremonie asistând, „încă de dimineață, o lume imensă din oraș și județ“⁵⁵, mulțime care „se adunase pe platoul din fața cimitirului de onoare“⁵⁶.

După ceremonia depunerii jurământului de către recruți, „mulțimea a mers în cimitirul de onoare, unde erau așezate (...) sute de coșciuge ce închideau eroii aduși aici din nordul județului și unde a început slujba reînhumării“⁵⁷, la finalul căreia protopopul Grigore Prejbeanu, „în cuvinte alese, spune că <<locul pe care ne aflăm nu este un cimitir, ci este izvorul dătător de energie al neamului nostru>>“⁵⁸, arătând că cei prezenți la ceremonie „am venit aici să-i slăvim pe acești eroi purtători ai virtuților românești, fără a căror jertfă noi nu am putea fi unde ne găsim“⁵⁹.

Reînhumarea osemintelor celor căzuți în luptele de pe teritoriul județului Gorj a avut loc ca urmare a demersurilor întreprinse de societatea „Mormintele Eroilor“, în cadrul căreia se hotărâse, încă din octombrie 1924, ca „rămășițele pământești ale eroilor neamului căzuți pe pământul Gorjului să fie aduse la cimitirul de onoare din Tg-Jiu și la cel din Cărbunești“⁶⁰.

În acest sens, „un delegat al societății – sublocotenentul Găman Ion, gorjean de origine – se află în localitate, având însărcinarea de a aduce la bun sfârșit această operațiune“⁶¹, în timp ce, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Miron Cristea, președintele societății „Mormintele Eroilor“, a lansat un apel, „care nu se poate să nu fie înțeles pe deplin și îndeajuns simțit de tot ce e gorjean“⁶², apel publicat pe prima pagină a săptămânalului „Gorjanul“.

În cuprinsul apelului său, patriarhul Miron Cristea arăta că: „Din timpuri străvechi pământul Gorjului a fost sfințit de cele mai înălțătoare jertfe pentru neam. Ținut pitoresc, el și-a câștigat, în aceeași măsură, renumele de istoric pentru vitejia fără seamăn a oștenilor săi. Scris a fost deci în cartea neamului ca tot pe plaiurile Gorjului să aibă loc, de la început, cele mai aprige lupte pentru întregirea neamului“⁶³.

---

⁵³ Dafin 1925, p. 3.

⁵⁴ Ibidem.

⁵⁵ Ibidem.

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ ***, Să ne slăvim eroii, în „Gorjanul“, an I, nr. 20/1 octombrie 1924, p. 1.

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem.

În încheierea apelului său, patriarhul Miron Cristea îi îndemna pe gorjeni să participe la reînhumarea eroilor căzuți în luptele anului 1916, arătând că „*e timpul să le adunăm cu sfințenie oasele de mucenici ai neamului și să le ducem pe toate în locul binecuvântat de biserică, într-un cimitir de onoare, unde să fie veșnic cinstite după meritul lor*“⁶⁴.

În perioada 1926-1928 protoiereul Grigore Prejbeanu a fost profesor de Religie la Liceul „*Tudor Vladimirescu*“ din Târgu-Jiu⁶⁵. Totodată, în perioada 1927-1931, preotul Grigore Prejbeanu a fost profesor suplinitor de Religie la Liceul de Fete din Târgu-Jiu⁶⁶. Activitatea didactică a preotului Grigore Prejbeanu avea să includă și predarea la Școala de Cantori Bisericești din Târgu-Jiu, precum și predarea religiei „*la o școală primară locală*“⁶⁷.

În perioada 1927-31 decembrie 1930 Grigore Prejbeanu a fost preot al garnizoanei Târgu-Jiu, la 1 ianuarie 1931 fiind numit, din nou, în funcția de protoiereu al județului Gorj, pe care o va ocupa, fără întrerupere, până la data de 15 martie 1939, urmând ca funcția respectivă să-i fie încredințată, din nou, la data de 1 august 1941⁶⁸, ocupând-o până la data de 1 februarie 1943⁶⁹.

Conform preotului Grigore Prejbeanu, acesta avea să fie mobilizat în martie 1919⁷⁰, activând „*ca preot militar, cu gradul de locotenent, la unul din regimentele din Basarabia*“⁷¹, informații consemnate într-o succintă autobiografie realizată de către preotul Grigore Prejbeanu la 15 noiembrie 1974. În ciuda acestui fapt, documentele cercetate de către noi arată, în mod evident, că preotul Grigore Prejbeanu a fost mobilizat la data de 4 aprilie 1919, în calitate de preot confesor al Ambulanței Diviziei a IV-a Infanterie, cantonată în localitatea Cotiugenii Noi din județul Soroca.

La 13 noiembrie 1927, protopopul Grigore Prejbeanu, împreună cu preoții Iacob Cureleanu și Aurel Barbici au oficiat slujba de reînhumare a osemintelor aviatorului gorjean Vasile Craiu în biserica cu hramul „*Sfinții Voievozi*“ din Târgu-Jiu. Decedat la 24 august 1918 pe aerodromul din Bârlad, osemintele căpitanului aviator Vasile Craiu au fost exhumate, fiind aduse la Târgu-Jiu pentru a fi reînhumate în Cimitirul Eroilor, la inițiativa filialei gorjene a societății „*Cultul Eroilor*“, filială prezidată de către Jean Bărbulescu, proprietarul săptămânalului „*Gorjanul*“⁷².

La 25 septembrie 1932 preotul Grigore Prejbeanu, protopop al județului Gorj, a oficiat slujba de sfințire a monumentului ridicat în vederea cinstirii memoriei voievodului Mihai Viteazul, în amintirea trecerii sale prin pasul Vulcan

---

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ Duguleanu, Pânișoară, Țârlea, Boianiu 2014, p. 220.

⁶⁶ Prejbeanu 1976, ff. 1-5.

⁶⁷ *Ibidem*.

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ Prejbeanu 1976, f. 2. Document dactilografiat pus la dispoziția noastră prin amabilitatea domnului colonel (r.) Dumitru Dănău din Târgu-Jiu, căruia îi mulțumim și pe această cale.

⁷¹ Bărbulescu 1925, p. 173.

⁷² „Gorjanul“, 14 noiembrie 1927, p. 1; Mrejeru 2018, p. 58.

spre Transilvania în Poiana lui Mihai din comuna Schela⁷³. La ceremonia de sfințire a participat un public numeros constituit din localnici și autorități comunale și județene. De asemenea, la ceremonie a participat o companie din Regimentul nr. 18 Infanterie și o baterie din Regimentul nr. 7 Artilerie Grea⁷⁴.

La 8 septembrie 1935 protopopul Grigore Prejbeanu, împreună cu Episcopul Râmnicului, Vartolomeu Stănescu, a oficiat slujba de sfințire a mausoleului Ecaterinei Teodoroiu din Târgu-Jiu, în prezența regelui Carol al II-lea, a ministrului de Externe al României, domnul Nicolae Titulescu, a primului-ministru al guvernului, domnul Gheorghe Tătărescu, precum și a numeroși gorjeni veniți la Târgu-Jiu pentru a asista la acest eveniment⁷⁵.

Ideea realizării unui monument închinat memoriei Ecaterinei Teodoroiu a apărut încă din 1919, ca urmare a inițiativei unui comitet ce dorea ridicarea a două statui dedicate „*Eroinei de la Jiu*“, una dintre acestea urmând a fi amplasată la Târgu-Jiu, iar cea de-a doua, la București.

Referindu-se la această inițiativă, generalul francez Henri Mathias Berthelot, guvernator de Metz și Strasbourg, afirma, într-o scrisoare adresată comitetului menționat: „*Găsesc înălțătoare ideea de a comemora printr-un monument înaltele fapte ale Ecaterinei Teodoroiu. Va fi din partea celor vii o dovadă de recunoștință și de admirație ; dar va fi, de asemenea, cel mai frumos exemplu de virtuți ale neamului pentru generațiile ce vor veni*“⁷⁶.

Cu toate acestea, chiar și după înhumarea osemintelor Ecaterinei Teodoroiu în centrul orașului Târgu-Jiu, la data de 9 iunie 1921, din inițiativa Ligii pentru Unitatea Culturală a Românilor, la Târgu-Jiu nu exista un monument dedicat memoriei Ecaterinei Teodoroiu.

În aceste condiții, la 17 iulie 1921, s-a decis ridicarea unui „*monument-statuie*“ ce urma să facă parte dintr-un complex memorial denumit „*Victoria de la Jiu*“⁷⁷.

Inițiativa va fi reluată de către Arethia Tătărescu, președinta Ligii Naționale a Femeilor Române din Gorj, care dorea, inițial, realizarea unei statui de bronz a Ecaterinei Teodoroiu la Târgu-Jiu, fapt menționat de către profesorul Ștefan Bobancu, care afirma: „*Doamna Arethie Gh. Tătărescu va ridica, în curând, în piața orașului nostru, o statuie de bronz care o va immortaliza pe fosta mea elevă Ecaterina Teodoroiu – această Jeana d’Arc a românismului*“⁷⁸.

Lucrările privind amenajarea unui mausoleu la mormântul Ecaterinei Teodoroiu din Târgu-Jiu au început, la inițiativa Ligii Naționale a Femeilor

---

⁷³ Petre 2017, p. 7.

⁷⁴ *Ibidem*.

⁷⁵ Cârlușea 2011, p. 14; Pătrașcu, Pătrașcu 2017, pp. 211-219.

⁷⁶ Documentul se află în colecția de documente a Secției de Istorie-Arheologie a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu sub nr. inv. 2 064, f. 1.

⁷⁷ Cârlușea, Deju 2007, p. 134.

⁷⁸ „Gorjanul“, an XIII, din 30 martie 1936.

Române din Gorj, în anul 1935, fiind efectuate de antrepriza condusă de Giorgio di Bernardi⁷⁹.

Odată lucrările de construcție a mausoleului de la mormântul Ecaterinei Teodoroiu încheiate, la 8 septembrie 1935, s-a organizat o fastuoasă ceremonie de dezvelire a acestuia. În acest scop, orașul a fost decorat cu numeroase drapele tricolore, verdeață și covoare și scoarțe oltenesti, lucrate în atelierele Ligii Naționale a Femeilor Române din Gorj, la festivități participând, conform relatărilor de presă ale lui Jean Bărbulescu, circa 40 000 de gorjenii și numeroși invitați din toată țara⁸⁰.

În dimineața zilei de 8 septembrie 1935, la orele 11⁰⁰, a sosit în gara Târgu-Jiu „*trenul regal, din care a coborât suveranul Carol al II-lea, însoțit de mareșalul Palatului*”⁸¹. Suveranul a fost întâmpinat, pe peronul gării, de către primul-ministru Gheorghe Tătărescu, ministrul de Interne, domnul Ion Inculeț, ministrul Comunicațiilor, domnul Richard Franasovici, ministrul Sănătății, domnul doctor D. Costinescu, ministrul Finanțelor, domnul Victor Antonescu, ministrul Apărării Naționale, generalul Paul Angelescu⁸².

La Târgu-Jiu sosise, în seara zilei de 7 septembrie 1935, special pentru a participa la inaugurarea mausoleului Ecaterinei Teodoroiu, ministrul Afacerilor Externe, domnul Nicolae Titulescu⁸³. Alături de membrii guvernului, pe peronul gării din Târgu-Jiu s-au aflat și prefectul județului Gorj, doctor C. Bădescu, deputatul doctor Nicolae Hasnaș, precum și primarul orașului Târgu-Jiu, domnul Șerban Frumușanu⁸⁴.

Alaiul ce l-a însoțit pe regele Carol al II-lea s-a deplasat, pe jos, de la gară până la mormântul Ecaterinei Teodoroiu, amplasat în fața sediului primăriei orașului și a bisericii cu hramul „*Sfinții Voievozi*” din oraș, pe tot traseul fiind însoțit de ovații din partea publicului venit pentru a participa la ceremonii⁸⁵.

În piața unde era amplasat mausoleul Ecaterinei Teodoroiu au fost amenajate tribune pentru participanții la ceremonia dezvelirii mausoleului, astfel că, „*în tribune, în primele rânduri, au stat doamne îmbrăcate în costume naționale, iar în cele patru colțuri ale pieței, pe niște tribune special construite în formă de piramide, au luat loc doamne și domnișoare din oraș și județ, îmbrăcate în costume naționale, în fiecare tribună câte un anumit fel de costume, după regiunile județului*”⁸⁶.

Înainte de începerea festivității de dezvelire a mausoleului, doamna Arethia Tătărescu i-a prezentat-o regelui pe mama Ecaterinei Teodoroiu, Elena, care, „*emoționată, a început să plângă*”⁸⁷.

---

⁷⁹ Mohor 1935, pp. 1-4.

⁸⁰ Cârlogea, Deju 2007, p. 135.

⁸¹ *Ibidem*, p. 136.

⁸² *Ibidem*.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*, p. 137.

⁸⁵ *Ibidem*.

⁸⁶ „Gorjanul”, an XII, nr. 37/15-22 septembrie 1935, p. 5.

⁸⁷ Cârlogea, Deju 2007, p. 137.

Ceremonia a început cu oficierea unui „*Te Deum*“ de către un sobor alcătuit din 150 de preoți, printre care s-a aflat și protoiereul județului Gorj, Grigore Prejbeanu, sobor în fruntea căruia s-a aflat Episcopul Râmnicului, Vartolomeu Stănescu⁸⁸.

În timp ce corul orașului Târgu-Jiu, condus de către preotul Gheorghe Găță, intona „*Veșnica pomenire*“, regele Carol al II-lea, însoțit de către doamna Arethia Tătărescu, s-a îndreptat către mausoleu și a tras pânza ce îl acoperea⁸⁹, după care s-a păstrat un moment de reculegere în memoria Ecaterinei Teodoroiu.

Au urmat discursuri rostite de către episcopul Vartolomeu Stănescu, doamna Maria Dumitrescu-Bumbești, secretara Ligii Naționale a Femeilor Române din Gorj, ministrul Apărării Naționale, generalul Paul Angelescu, și primarul orașului Târgu-Jiu, domnul Șerban Frumușanu⁹⁰.

În discursul său, generalul Paul Angelescu preciza, referindu-se la Ecaterina Teodoroiu, că „*resorturile puterii ei au fost numai și numai dragostea nemărginită de țară, dragoste care a aruncat-o în vârtoarea de la Podul Jiului, la 14 octombrie 1916, alături de poporul gorjean, de cercetași și de milițieni*“⁹¹.

Datorită meritelor sale de cercetașă, „*A.S.R. Principele Carol al României, comandantul Marii Legiuni a cercetașilor români, (...) distinse, cel dintâi, pe Ecaterina Teodoroiu, cu medalia <<Virtutea Cercetășească>> de război*“⁹² în 1917, iar „*astăzi, 18 ani mai târziu, Regele Carol al II-lea al României a ținut, prin Înalta Sa prezență, să dea o regească strălucire acestei ceremonii făcute în cinstea memoriei Ecaterinei Teodoroiu, ceremonie care mai reprezintă și un învățământ sublim pentru înțelegerea sacrificiilor tuturor acelor care s-au jertfit pentru întregirea Neamului*“⁹³.

Totodată, la data de 29 septembrie 1935, Grigore Prejbeanu, protoiereul județului Gorj, a participat la „*dezvelirea monumentului ridicat la Ceauru întru pomenirea eroilor acelei comune jertfiți în marele război al întregirii*“⁹⁴, slujba de sfințire a monumentului fiind oficiată de un sobor de preoți alcătuit din preoții centrului parohial Arcani, „*în frunte cu părintele Grigore Prejbeanu*“⁹⁵.

După oficierea slujbei de sfințire a monumentului, „*au luat cuvântul: Prot. Prejbeanu, în numele Bisericii; d. Maior Covrig Vasile din Reg. 18 Dorobanți, în numele oștirii; d. învățător V. Bretoiu, căpitan invalid, în numele școlii; d. dr. Hasnaș, deputat, și pr. D. Viezure, din partea comitetului de inițiativă*“⁹⁶.

La 30 august 1936, protopopul județului Gorj, Grigore Prejbeanu participase la parastasul organizat la biserica cu hramul „*Sfinții Voievozi*“ din centrul orașului Târgu-Jiu „*pentru pomenirea celor 26 de învățători gorjeni căzuți*

---

⁸⁸ *Ibidem*.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ *Ibidem*, p. 144.

⁹² *Ibidem*, p. 145.

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ ***, *Sfințirea monumentului din Ceauru-Gorj*, în „Gorjanul“, nr. 40-41/9 octombrie 1935.

⁹⁵ *Ibidem*.

⁹⁶ *Ibidem*; Mrejeru 2018, p. 76.

în războiul de întregire“⁹⁷. După slujba de pomenire, protopopul Grigore Prejbeanu „spune că a venit să aducă colegilor de apostolat întreaga dragoste a preoțimii gorjene și toată prețuirea pentru munca ce aceștia depun întru ridicarea neamului“⁹⁸.

La 7 noiembrie 1937, protoiereul Grigore Prejbeanu a oficiat slujba de sfințire a bisericii cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“ din Târgu-Jiu, situată pe Calea Eroilor, axă pe care aveau să fie amplasate piesele ansamblului sculptural realizat de către Constantin Brâncuși, ansamblu sfințit, la 27 octombrie 1938, de un sobor de preoți condus de către protoiereul Grigore Prejbeanu⁹⁹.

Încă din cursul anului 1934, protopopul Grigore Prejbeanu inițiază lucrări de restaurare a bisericii catedrale din Târgu-Jiu, realizând, totodată, și o campanie de subscripție publică pentru strângerea fondurilor necesare¹⁰⁰. După sfințirea bisericii cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“, Arethia Tătărescu, soția primului ministru Gheorghe Tătărescu, „a dăruit 352 icoane mari, copii de pe tablouri de seamă bizantine, spre a fi vândute de Epitropie în folosul restaurării picturii bisericii-catedrale“¹⁰¹.

De asemenea, la 27 octombrie 1938, odată cu sfințirea ansamblului sculptural brâncușian de la Târgu-Jiu, „d-na Arethia Tătărescu a dăruit catedralei un epitrahir și o stihă, de o rară frumusețe, lucrate în atelierele Ligii, din cânepă. De curând, Domnia Sa a dăruit ctitoriei <<Sf. Apostoli>> din Târgu-Jiu un rând de veșminte diaconești lucrate la fel“¹⁰².

La 7 noiembrie 1939 s-a reînființat, prin Decret Regal, Mitropolia Olteniei, Râmnicului și Severinului, „ca o încununare a frunții mândrei Oltenii, care a fost vatră de vajnic românism și altar de frumoasă credință creștină“¹⁰³. Preotul Grigore Prejbeanu avea să ocupe din nou scaunul de protoiereu al județului Gorj în anul 1941, pentru întreaga sa activitate clericală și socială fiind decorat cu „Coroana României“ și cu medalia „Răsplata muncii pentru biserică“¹⁰⁴.

După încheierea celui de-al doilea război mondial și instalarea regimului comunist în România, preotul Grigore Prejbeanu avea să fie arestat și închis la penitenciarul Văcărești, bunurile pe care le deținuse fiindu-i confiscate¹⁰⁵. „Arestat în 1952 la Craiova, apoi închis la Ghencea și Văcărești. A fost eliberat în 1953, spunându-i-se că a fost arestat din greșală“¹⁰⁶.

După eliberare, Grigore Prejbeanu a fost numit preot al parohiei „Sfinții Voievozi“ din Târgu-Jiu, unde a slujit până în vara anului 1960, alături de diaconul Constantin V. Dănău. În vara anului 1960, biserica cu hramul „Sfinții

---

⁹⁷ *** , *Congresul învățătorilor gorjeni*, în „Gorjanul“, an XIII, nr. 34/1-7 septembrie 1936, p. 1.

⁹⁸ *Ibidem*.

⁹⁹ Cârlogea 2011, p. 14.

¹⁰⁰ *Ibidem*.

¹⁰¹ *Ibidem*.

¹⁰² Prejbeanu 1939, p. 3.

¹⁰³ Criveanu 1943, p. 18.

¹⁰⁴ Cârlogea 2011, p. 14.

¹⁰⁵ *Ibidem*.

¹⁰⁶ www.procesulcomunismului.com

Voievozi“ din Târgu-Jiu a fost închisă, oprindu-se oficierea cultului, conform unei hotărâri a Consiliului Permanent al Mitropoliei Olteniei din data de 19 mai 1960, decizie comunicată Protoieriei Județului Gorj prin adresa Mitropoliei Olteniei nr. 5 686 din data de 9 iunie 1960¹⁰⁷.

Ulterior, printr-o adresă a protopopului județului Gorj, preot V. Popeangă, datată la 10 iunie 1960 și adresată preotului paroh al bisericii cu hramul „*Sf. Nicolae*“ din Târgu-Jiu se arăta că „*Prea Cucernicul preot pensionar Grigore Prejbeanu și Prea Cucernicul Diacon Constantin Dănaș au fost încadrați la parohia <<Sf. Nicolae>> Tg-Jiu, pe data de 15 iunie 1960, unde urmează să se prezinte de urgență*“¹⁰⁸.

La 14 iunie 1960 s-a întocmit procesul verbal de predare-primire a bisericii cu hramul „*Sf. Voievozi*“ din Târgu-Jiu, „*cu bunurile ce-i aparțin, care a fost afiliată la parohia <<Sf. Împărați>> din Târgu-Jiu (...) ultima slujbă oficiindu-se în biserica <<Sf. Voievozi>> pe ziua de duminică 12 iunie a. c., iar personalul s-a prezentat la parohiile unde a fost încadrat*“¹⁰⁹. În consecință, după data de 12 iunie 1960, deși avea aproape 70 de ani, Grigore Prejbeanu a fost preot la biserica cu hramul „*Sfântul Nicolae*“ din Târgu-Jiu¹¹⁰.

În anul 1974, cu puțin timp înainte de moartea sa, survenită la 27 septembrie 1976¹¹¹, Grigore Prejbeanu a donat Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu o serie de documente, printre acestea aflându-se și manuscrisul memoriilor preotului Ilie Roșoga din perioada Primului Război Mondial.

Totodată, la 30 decembrie 1974, preotul Grigore Prejbeanu a donat Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu un exemplar al lucrării intitulată „*Istoria revoluțiunii române de la 1821*“, elaborată de către C. D. Aricescu¹¹², având la bază numeroase mărturii ale lui Petrache Poenaru, secretarul personal al lui Tudor Vladimirescu în timpul revoluției de la 1821, lucrare publicată la Craiova în anul 1874¹¹³.

Ioan Scrădeanu¹¹⁴ s-a născut la 12 iulie 1890 în comuna Scrada¹¹⁵, în familia țăranilor Ion și Ana Scrădeanu, certificatul de naștere fiind eliberat de către primarul comunei Scrada, domnul Sandache Ologoiu, la data de 29 iulie 1890¹¹⁶.

---

¹⁰⁷ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 76/1960, f. 40.

¹⁰⁸ *Ibidem*, f. 42.

¹⁰⁹ *Ibidem*, f. 47.

¹¹⁰ Duguleanu, Pânișoară, Țârlea, Boiangiu 2014, p. 220.

¹¹¹ Șerban 2009, p. 322; Gârdu 2001, p. 16.

¹¹² Lucrarea menționată se află în colecțiile secției de Arheologie-Istorie a Muzeului Județean Gorj „*Alexandru Ștefulescu*“ din Târgu-Jiu sub numărul de inventar 7 762.

¹¹³ Aricescu 1874.

¹¹⁴ Pătrașcu 2021, pp. 168-170.

¹¹⁵ S. J. A. N. Gorj, Colecția Registre Stare Civilă comuna Scrada, Registrul Stării Civile pentru născuți și căsătoriți pe anul 1890, f. 9v.

¹¹⁶ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, p. 194.

Licențiat în Teologie¹¹⁷, a fost hirotonit preot la data de 1 aprilie 1916 la parohia Berlești din comuna Scrada¹¹⁸.

Conform telegramei expediate la 22 decembrie 1918 de Episcopul Râmnicului Noului Severin, Antim, și adresată protopopului județului Gorj, i se solicita acestuia din urmă să „recomandați urgent patru preoți licențiați în Teologie, buni pentru mobilizare, excluzându-i pe cei care au fost mobilizați în anii 1916-1918”¹¹⁹.

A doua zi, 23 decembrie 1918, protopopul județului Gorj îi răspundea Episcopului Râmnicului Noului Severin că „recomand la mobilizare pe preoții: Grigore Prejbeanu, Pantelimon Davițoiu din parohia Urechești, Ion Scrădeanu din Bârzeiu de Pădure și Dumitru Filipescu de la biserica Sf. Voievozi din Tg-Jiu”¹²⁰.

În consecință, preotul Ioan Scrădeanu a fost mobilizat în cadrul Ambulanței Diviziei a I-a Infanterie, având gradul de locotenent¹²¹. Ca urmare a participării sale la campania armatei române din anul 1919, preotul Ioan Scrădeanu avea să fie avansat la gradul de căpitan în rezervă asimilat, ulterior, revenind la parohia Berlești din comuna Scrada.

Preotul Ioan Scrădeanu a făcut parte din comisia de inventariere a mormintelor eroilor căzuți în Primul Război Mondial de pe teritoriul comunei Bârzeiu de Pădure, alături de primarul Gheorghe Amzulescu, Alexandru Zăvoianu, șeful postului de jandarmi rurali, și învățătorul Alexandru Calotescu¹²².

În martie 1919, comisia respectivă a înaintat Prefecturii județului Gorj lista mormintelor izolate și cimitirelor unde erau îngropați soldați români sau străini amplasate pe teritoriul comunei Bârzeiu de Pădure. În consecință, raportul întocmit de către comisia de inventariere arăta că, în satul Pârâul Viu, pe proprietatea doamnei Eugenia Amzulescu, se află un mormânt unde este îngropat un soldat român al cărui nume nu era cunoscut¹²³.

Preotul Ioan Scrădeanu a luat parte la campania armatei române din anul 1919 în calitate de preot al Ambulanței Diviziei a I-a Infanterie, având gradul de locotenent. Ca urmare a participării sale la campania anului 1919, preotul Ioan Scrădeanu avea să fie avansat la gradul de căpitan în rezervă.

În aceste condiții, conform adresei nr. 707 din data de 30 august 1921, Protoieria județului Gorj anunța Episcopia Râmnicului Noului Severin că preotul Ioan Scrădeanu, parohul parohiei Bârzeiu de Pădure, licențiat al Facultății de Teologie din cadrul Universității din București, era întâistătorul Centrului Parohial Colțești din județul Gorj, ce se compunea din 15 parohii¹²⁴.

---

¹¹⁷ Mateescu, Popeangă, Uscățescu f.a., p. 68.

¹¹⁸ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, pp. 194, 420.

¹¹⁹ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 395/1919, f. 60r.

¹²⁰ *Ibidem*, f. 60v.

¹²¹ *Ibidem*, dosar nr. 418/1923, f. 30.

¹²² Mrejeru 2018, p. 15.

¹²³ S. J. A. N. Gorj, Fond Prefectura județului Gorj, dosar nr. 1/1919, f. 286.

¹²⁴ Idem, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 406/1921, f. 41.

În anul 1922, preotul Ioan Scrădeanu a fost desemnat membru al Juriului de Onoare al Protoieriei Județului Gorj¹²⁵, alături de preoții: Iacob Cureleanu, Sebastian Pârvulescu, Grigore Bardan și Vasile Brâncuși¹²⁶. Ulterior, în cursul anului 1923, preotul Ioan Scrădeanu de la parohia Berlești ocupa funcția de secretar general al Comitetului Județean Gorj al Societății Preoțești „Renașterea”¹²⁷.

Totodată, dintr-o situație statistică realizată în cursul anului 1922, la solicitarea Ministerului de Război, reieșea faptul că, la acea dată, preotul Ioan Scrădeanu, căsătorit cu Ana, avea doi copii¹²⁸. Într-un „*Tablou nominal de sumele subscrise și vărsate de cucernicii preoți din județul Gorj ca donațiuni pentru societatea <<Renașterea>>*”, apare numele preotului Ioan Scrădeanu, care donase suma de 2 500 de lei pentru buna funcționare a societății¹²⁹.

În aceste condiții, în cadrul celui de-al doilea Congres Eparhial al Societății Preoțești „Renașterea”, desfășurat în perioada 8-10 iulie 1924 la Turnu Severin, s-a propus acordarea titlului de iconom preotului Ioan Scrădeanu de la parohia Berlești¹³⁰.

În consecință, la scurt timp de la această propunere, în cursul anului 1924, preotul Ioan Scrădeanu a fost avansat la rangul de preot iconom, fiind apreciat ca un „*harnic îngrijitor a două parohii, misionar convins*”¹³¹, care, pentru atingerea scopului său duhovnicesc, „*lucrează prin comitetul cultural și sfat moralizator*”¹³². Trebuie menționat faptul că preotul Ioan Scrădeanu fusese desemnat de Protoieria Județului Gorj să coordoneze și parohia Bârzeiu de Pădure din județul Gorj¹³³.

În anul 1928 preotul Ioan Scrădeanu era președintele băncii populare „*Albina*” din comuna Scrada, instituție înființată în anul 1908¹³⁴.

Conform informațiilor cuprinse într-o lucrare monografică editată de Mitropolia Olteniei, preotul Ion Runcanu¹³⁵ s-a născut la 8 ianuarie 1882 în localitatea Runcu¹³⁶, județul Gorj, fiind absolvent al Seminarului Teologic Central din București¹³⁷, după ce frecventase și Seminarul Teologic de la Râmnicu-Vâlcea¹³⁸. Data exactă a nașterii viitorului preot Ion Runcanu este consemnată, însă, în certificatul de naștere eliberat la data de 3 ianuarie 1882 de primăria comunei

---

¹²⁵ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, p. 193.

¹²⁶ *Ibidem*.

¹²⁷ *Ibidem*, p. 90.

¹²⁸ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 418/1923, f. 30.

¹²⁹ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, pp. 244-246.

¹³⁰ *Ibidem*, pp. 145-147.

¹³¹ *Ibidem*, p. 276.

¹³² *Ibidem*.

¹³³ *Ibidem*, p. 419.

¹³⁴ Mateescu, Popeangă, Uscătescu f. a., p. 68.

¹³⁵ Pătrașcu 2021, p. 171.

¹³⁶ ***, *Viața bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei pe anul 1940*, Sfânta Mitropolie a Olteniei, Râmnicului și Severinului, p. 517. În perioada 1864 – 1887, comuna Runcu a făcut parte din plaiul Vâlcan, județul Gorj. În acest sens, vezi ***, *Dicționarul istoric al localităților din județul Gorj*, vol. III (J - Z) 2011, p. 162.

¹³⁷ ***, *Anuar 1909*, Administrațiunea Casei Bisericii, pp. 198-199.

¹³⁸ Popescu 2010, p. 195.

Runcu, în cuprinsul căruia se menționează că acesta s-a născut la 1 ianuarie 1882, fiind fiul preotului Constantin Runcanu, în vârstă de 22 de ani la nașterea fiului său Ion, și al Dominicăi Runcanu¹³⁹.

A fost hirotonit preot fie la data de 7 decembrie 1903¹⁴⁰, fie la 15 decembrie 1903, la parohia Covrigi, comuna Covrigi, județul Mehedinți¹⁴¹, localitate aflată actualmente în componența comunei Văgiulești, județul Gorj. La 1 ianuarie 1905 se transferă la parohia Miculești, comuna Miculești, județul Mehedinți¹⁴². Actualmente localitatea Miculești se află în componența comunei Slivilești, județul Gorj. Conform prevederilor decretului episcopal nr. 1844, emis în data de 14 mai 1914, preotul Ion Runcanu de la parohia Miculești a fost ridicat la rangul de preot iconom¹⁴³.

La intrarea României în Primul Război Mondial, Ion Runcanu a fost preot al Semispitalului de Evacuare al Corpului I Armată¹⁴⁴. Referindu-se la activitatea preotului Ion Runcanu, doctorul Racoviceanu spunea despre el că „și-a îndeplinit serviciul și atribuțiile cu zel și abnegație demnă de imitat de oricine”¹⁴⁵. Același doctor îl descria ca fiind un om robust, perfect sănătos, instruit și inteligent, blând și bun cu suferinzii, capabil să ridice în permanență moralul trupelor¹⁴⁶.

Semispitalul de Evacuare al Corpului I Armată a fost instalat, inițial, la Târgu-Jiu, ulterior fiind evacuat la Pitești, și, în cele din urmă, în localitatea Albești din sudul Moldovei¹⁴⁷. Preotul Ion Runcanu și-a desfășurat activitatea în cadrul acestei unități sanitare până în momentul în care a fost transferat la Spitalul de Evacuare nr. 11, de unde, în martie 1918, a fost demobilizat¹⁴⁸. Conform celor notate de către dr. Racoviceanu în foaia calificativă a preotului Ion Runcanu, „notele date de Semispitalul de Evacuare nr. 11 sunt foarte măgulitoare. Robust și perfect sănătos, instruit și inteligent, blând și bun cu suferinzii. A ținut ridicat tot timpul moralul trupei”¹⁴⁹.

Preotul Ion Runcanu și-a desfășurat activitatea în cadrul acestei unități sanitare până în momentul în care a fost transferat la Spitalul de Evacuare nr. 11, de unde, în martie 1918, a fost demobilizat¹⁵⁰.

---

¹³⁹ S. J. A. N. Gorj, Fond Colecția Registre Stare Civilă comuna Runcu, Registrul Stării Civile pentru născuți pe anul 1882, dosar nr. 101/1882, f. 1r.

¹⁴⁰ ***, *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin alcătuit în anul jubiliar 1906*, p. 590.

¹⁴¹ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, pp. 483, 706; În perioada 1864 – 1908, comuna Covrigi a făcut parte din plasa Motru de Sus, județul Mehedinți. În acest sens, vezi ***, *Dicționarul istoric al localităților din județul Gorj*, vol. III (J - Z) 2011, p. 322.

¹⁴² ***, *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin alcătuit în anul jubiliar 1906*, p. 590; ***, *Viața bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei pe anul 1940*, Sfânta Mitropolie a Olteniei, Râmnicului și Severinului, p. 517.

¹⁴³ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, p. 267.

¹⁴⁴ Popescu 2010, p. 195; Popescu f. a., p. 226.

¹⁴⁵ Popescu 2010, p. 195.

¹⁴⁶ *Ibidem*.

¹⁴⁷ Nazarie f. a., p. 40.

¹⁴⁸ Popescu 1940, pp. 111, 132, 136; Copcea 2018, p. 327.

¹⁴⁹ *Ibidem*.

¹⁵⁰ Popescu 1940, pp. 111, 132, 136.

Preotul Ion Runcanu a fost propus pentru a fi avansat la rangul de iconom-stavrofor în cadrul celui de-al doilea Congres Eparhial al Societății Preoțești „Renașterea“, desfășurat în perioada 8-10 iulie 1924 la Turnu Severin¹⁵¹. În cuprinsul propunerii de avansare a preotului Ion Runcanu se menționa că acesta este „întâistătător al Centrului Parohial Miculești, pe care-l conduce cu deosebită energie și înțelepciune, organizându-l ca pe unul dintre centrele parohiale cele mai bune, atât prin disciplina și unitatea armonică a clericilor cât și prin raportul cultural-religios“¹⁵². Totodată, în cuprinsul aceluiași document, se făcea precizarea că preotul Ion Runcanu, „numit de Sfânta Episcopie ca preot misionar, s-a achitat conștiincios și gratuit de atribuțiile sale, stăruiind în parohiile respective mai multe zile în șir pentru combaterea sectanților și edificarea obștii creștinești în sens creștin ortodox“¹⁵³.

Referitor la participarea preotului Ion Runcanu la Primul Război Mondial, documentul menționat arată că „în războiul pentru întregirea neamului a luat parte activă ca preot militar, cinstind, prin devotamentul și înțelepciunea sa pastorală, cinul preoțesc – fapt pentru care a și fost decorat“¹⁵⁴, în timp ce, „în parohie, prin conferințe, șezători sătești, predici și inițiative la toate nevoile economice și morale ivite, s-a încadrat cu toată ascendența meritată“¹⁵⁵.

Totodată, referindu-se la activitatea preotului paroh Ion Runcanu, documentul redactat în cadrul lucrărilor celui de-al doilea Congres Eparhial al Societății Preoțești „Renașterea“, desfășurat în vara anului 1924 la Turnu Severin, arată că acesta este „bun îngrijitor al bisericilor“¹⁵⁶ din parohie, astfel că, „are toate cele 3 biserici din parohie în cea mai perfectă stare ca curățenie exterioară și interioară, fiind toate înzestrate suficient cu odoarele bisericesti de trebuință“¹⁵⁷.

La scurt timp de la încheierea Primului Război Mondial, în toate localitățile județului Gorj s-au constituit comitete însărcinate cu îngrijirea orfanilor de război, comitete din componența cărora făcea parte și preotul paroh din respectiva localitate.

În consecință, conform unei adrese emisă de Episcopia Râmnicului Noului Severin la 31 iulie 1919, Protoieria județului Gorj era înștiințată în legătură cu faptul că printre atribuțiile protoiereilor va intra, începând din acel moment, și inspectarea comitetelor comunale însărcinate cu îngrijirea orfanilor de război, întrucât printre membrii acestora, „de drept, fac parte și preoții“¹⁵⁸, urmând ca protopopii să întocmească „procesele verbale de inspectare“¹⁵⁹.

Ulterior, ca o recunoaștere a implicării preoților gorjeni în îngrijirea mormintelor eroilor căzuți în Primul Război Mondial, printr-o adresă datată 9

---

¹⁵¹ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, p. 281.

¹⁵² *Ibidem*.

¹⁵³ *Ibidem*, pp. 281-282.

¹⁵⁴ *Ibidem*.

¹⁵⁵ *Ibidem*.

¹⁵⁶ *Ibidem*.

¹⁵⁷ *Ibidem*.

¹⁵⁸ S. J. A. N. Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 397/1919, f. 21r.

¹⁵⁹ *Ibidem*.

septembrie 1919, Ministerul de Război adresa mulțumiri protoiereului județului Gorj „*pentru modul prea lăudabil cum ați îmbrățișat marea operă a cinstirii mormintelor eroilor scumpi pentru totdeauna neamului, care operă are un înalt rol educativ și cultural pentru generațiile viitoare*”¹⁶⁰.

Preotul Ion Runcanu a fost cooptat în cadrul conducerii societății preoțești „*Renașterea*”, astfel că, în cursul anului 1924, acesta era unul dintre cei 4 vicepreședinți ai Comitetului Central al societății, comitet prezidat de către preotul dr. Grigore Cristescu, reprezentant al județului Dolj, alături de preoții: A. Pârvulescu, reprezentant al județului Dolj; V. Ionescu, reprezentant al județului Romanați; Gheorghe Popescu, reprezentant al județului Vâlcea, în timp ce, Ion Runcanu reprezenta județul Mehedinți, ca urmare a faptului că parohia Miculești se afla pe teritoriul acestuia¹⁶¹.

Preotul iconom Ion Runcanu a fost președintele comitetului de inițiativă pentru ridicarea unui monument în memoria eroilor din Miculești căzuți în anii Primului Război Mondial, alături de: Aristică Schileru, președinte de onoare al comitetului; Tănase Știucan, donator; învățătorul Constantin Pârvulescu, casierul comitetului; Petre M. Croitoru, primarul comunei Miculești; C. Zăvoianu, C. D. Ciortan, I. Carlaonț, I. Cocoșatu, Benon Băleanu, C. M. Hoară și I. Mercuț.

În consecință, în perioada participării României la Primul Război Mondial, preotul Ion Runcanu a fost mobilizat, în calitate de confesor al Semispitalului de Evacuare al Corpului I Armată. Instalat, inițial, la Târgu-Jiu, acesta avea să fie evacuat la Pitești, în cele din urmă fiind instalat în localitatea Albești din sudul Moldovei. Transferat, ulterior, la Spitalul de Evacuare nr. 11, de unde avea să fie demobilizat în martie 1918, preotul Ion Runcanu avea să fie apreciat de personalul respectivelor unități sanitare pentru pregătirea și inteligența pe care le demonstra, precum și pentru blândețea și grija pe care li le arăta celor în suferință, contribuind, în acest fel, la ridicarea moralului soldaților și ofițerilor.

În concluzie, preoții militari gorjenii ce au activat în unitățile sanitare în anii participării României la Primul Război Mondial, precum și în anii 1919-1920, marcați de grave epidemii ce au provocat numeroase pierderi de vieți omenești atât în rândurile efectivelor Armatei Române cât și în rândul populației civile, au avut un rol aparte în susținerea moralului trupelor, respectiv al celor răniți pe front sau suferinzi de diverse boli.

---

¹⁶⁰ *Ibidem*, f. 37r.

¹⁶¹ ***, *Anuar pe anii 1921-1925*, p. 122.

BIBLIOGRAFIE

• Documente

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Fond Colecția Registre Stare Civilă comuna Runcu, Registrul Stării Civile pentru născuți pe anul 1882, dosar nr. 101/1882.

S. J. A. N. Gorj, Colecția Registre Stare Civilă comuna Scrada, Registrul Stării Civile pentru născuți și căsătoriți pe anul 1890.

Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Gorj, Fond Protoieria județului Gorj, dosar nr. 395/1919; dosar nr. 397/1919; dosar nr. 406/1921; dosar nr. 418/1923; dosar nr. 446/1928; dosar nr. 76/1960.

S. J. A. N. Gorj, Fond Prefectura județului Gorj, dosar nr. 1/1919.

Grigore Prejbeanu, *Note autobiografice*, 1976. Document dactilografiat pus la dispoziția noastră prin amabilitatea domnului colonel (r.) Dumitru Dănău din Târgu-Jiu, căruia îi mulțumim și pe această cale.

Documentul se află în colecția de documente a Secției de Istorie-Arheologie a Muzeului Județean Gorj „Alexandru Ștefulescu” din Târgu-Jiu sub nr. inv. 2 064

Grigore Prejbeanu, *Autobiografie*, 1974. Document dactilografiat pus la dispoziția noastră prin amabilitatea domnului colonel (r.) Dumitru Dănău din Târgu-Jiu, căruia îi mulțumim și pe această cale.

• Studii și articole

***, *Congresul învățătorilor gorjeni*, în „Gorjanul”, an XIII, nr. 34/1-7 septembrie 1936

***, *Să ne slăvim eroii*, în „Gorjanul”, an I, nr. 20/1 octombrie 1924.

***, *Sfințirea monumentului din Ceauru-Gorj*, în „Gorjanul”, nr. 40-41/9 octombrie 1935.

Câlugea 2011, Câlugea Z., *Gorjul bisericesc – Grigore Prejbeanu*, în „Gorjeanul”, serie nouă, an XIX, nr. 5848/24 octombrie 2011.

Criveanu 1943, Criveanu N., *Pârgă din ogorul Mitropoliei Olteniei*, în volumul *Oltenia*, Craiova, Editura Ramuri, 1943.

Dafin 1925, Dafin, Depunerea jurământului recruților din garnizoana Tg-Jiu și reînhumarea eroilor căzuți pe pământul Gorjului în cimitirul de onoare, în „Gorjanul”, an II, nr. 44/8 mai 1925.

Dănău 2011, Dănău D., *Preoți gorjeni în tranșeele primului război mondial*, în „Crinul satelor”, serie nouă, nr. 23/septembrie 2011.

Gârdu 2001, Gârdu G., *Protoiereul Grigore Prejbeanu*, în „Crinul satelor”, nr. 13/2001.

„Gorjanul”, 14 noiembrie 1927.

„Gorjanul”, an XII, nr. 37/15-22 septembrie 1935.

„Gorjanul”, an XIII, din 30 martie 1936.

Mohor 1935, Mohor I., *Târgul Jiului a trăit o zi de mare sărbătoare*, în „Gorjanul”, an XII, nr. 37/15-22 septembrie 1935.

Pătrașcu, Pătrașcu 2017, Pătrașcu D.-V., Pătrașcu D.-L., *Participarea preotului Grigore Prejbeanu (1893-1976) la ceremoniile de sfințire a ansamblului monumental comemorativ realizat de către sculptorul Constantin Brâncuși și a mausoleului Ecaterinei Teodoroiu de la Târgu-Jiu*, în volumul *Tradiție. Istorie. Armată*, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice a Muzeului Militar Național „Regele Ferdinand I“, ediția a IV-a, vol. II, București, 2017.

Petre 2017, Petre I., *Cum a fost construit monumentul din Poiana lui Mihai de la Schela, în „cult-ura.ro“*, nr. 2/22 mai –21 iunie 2017.

Prejbeanu 1939, Prejbeanu G., *Fapte creștinești*, în „Pâinea Vieții“, an X, nr. 2/15 ianuarie 1939.

• **Lucrări generale**

***, *Anuar 1909*, ***, *Anuarul Administrațiunea Casei Bisericii pe anul 1909*, București, Tipografia Cărilor Bisericești, 1909.

***, *Anuar pe anii 1921-1925*, întocmit de P. S. Episcop Vartolomeiu cu colaborarea personalului direcțiilor Culturale și Administrative ale Eparhiei, Râmnicu-Vâlcea, Tipografia Episcopiei Râmnicului Noului Severin, 1925.

***, *Istoricul Eparhiei Râmnicului Noul Severin alcătuit în anul jubiliar 1906*, Sfânta Episcopie a Râmnicului Noului Severin, Râmnicu/Vâlcea, 1906.

***, *Viața bisericească în Oltenia. Anuarul Mitropoliei Olteniei pe anul 1940*, Sfânta Mitropolie a Olteniei, Râmnicului și Severinului. În perioada 1864 – 1887, comuna Runcu a făcut parte din plaiul Vâlcan, județul Gorj.

***, *Dicționarul istoric al localităților din județul Gorj*, vol. III (J - Z), coordonatori Cezar Avram, Dinică Ciobotea, Craiova, Editura Aius, 2011.

Aricescu 1874, Aricescu C. D., *Istoria revoluțiunii române de la 1821*, Typographia Română G. Chitiu și I. Theodorian, Craiova, 1874.

Bărbulescu f.a., Bărbulescu J., *Calendarul Gorjului*, Târgu-Jiu, Tipografia „Lumina“ – Frații Niculescu, f. a.

Brezianu, 1998, Brezianu B., *Brâncuși în România*, București, Editura BIC ALL, 1998.

Cârlugea, Deju 2007, Cârlugea Z., Deju Z. E., *Arethia Tătărescu. Marea Doamnă a Gorjului interbelic*, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2007, 349 p., ISBN 978-973-8933-80-4.

Duguleanu, Pânișoară, Țârlea, Boiangiu 2014, Duguleanu I., Pânișoară T., Țârlea I., Boiangiu G., *Târgu-Jiu. Case. Oameni. Destine*, vol. VI, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2014, ISBN 978-973-8933-17-0.

Mateescu, Popeangă, Uscătescu f.a., Mateescu I., Popeangă P., Uscătescu V., *Istoricul băncilor populare din județul Gorj*, Craiova, Editura Ramuri, f. a.

Mrejeru 2018, Mrejeru M., *Monumentele Gorjului. Repere ale întregirii naționale*, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2018, 274 p., ISBN 978-606-516-997-5.

Prejbeanu 1936, Prejbeanu G., *Gorjul bisericesc (1870-1900)*, Râmnicu-Vâlcea, Tipografia „Episcopul Vartolomeiu“, 1936.

Popescu 2010, Popescu S.-G., *Participarea clerului din Oltenia la luptele sociale și naționale ale poporului român (secolele XIX și XX)*, Craiova, Editura Aius, 2010, 336 p., ISBN 978-606-562-028-5

Șerban 2009, Șerban A. D., *Personalități care au fost în Gorj*, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2009, 381 p., ISBN 978-606-515-133-7.

• **Lucrări speciale**

Copcea 2018, Copcea F., *Memorialul preoților militari români din primul război mondial. 1916-1918*, Craiova, Editura Grafix, 2018, 386 p., ISBN 978-606-791-604-1.

Nazarie, Nazarie C., *Activitatea preoților de armată în campania din anii 1916-1918*, ediția a II-a, București, Editura Basilica, 2018, 239 p., ISBN 978-606-29-0218-6.

Nicolescu, Dobrescu, Nicolescu 2000, Nicolescu G., Dobrescu G., Nicolescu A., *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari. 1916-1919*, București, Editura Europa Nova, 2000, 488 p., ISBN 973-9183-95-6.

Pătrașcu 2021, Pătrașcu D.-L., *Participarea preoților militari gorjeni la Primul Război Mondial*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2021, 457 p., ISBN 978-606-537-552-9.

Popescu 1940, Popescu G. N., *Preoțimea română și întregirea neamului*, vol. I *Chipuri, fapte, suferințe și pilde pentru viitor*, ediția a 1-a, București, Tipografia „Vremea“, 1940.

IBIDEM 2018, Popescu G. N., *Preoțimea română și întregirea neamului. Chipuri, fapte, suferinți și pilde pentru viitor*, ediția a 2-a, vol. I, București, Editura Basilica, 2018, ISBN 978-606-29-0228-5.

Fig. 1 Grigore Prejbeanu (1893-1976)

Preot confesor al Ambulanței Diviziei a IV-a Infanterie (4 aprilie 1919 – 20 martie 1920) Protopop al județului Gorj (1 august 1922 – 1 ianuarie 1927, 1 ianuarie 1931 – 15 martie 1939, 1 august 1941 – 1 august 1943)

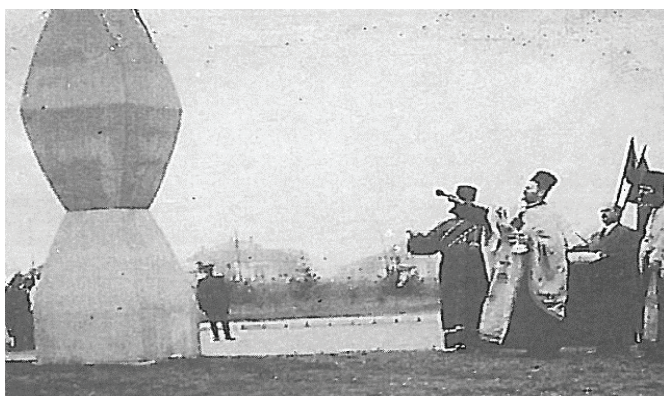
Preot confesor al Garnizoanei Târgu-Jiu (1927 – 31 decembrie 1930)

A participat, în calitate de Protopop al județului Gorj, la oficierea slujbelor de sfințire a monumentului funerar amplasat pe mormântul Ecaterinei Teodoroiu din Târgu-Jiu (8 septembrie 1935), bisericii cu hramul „*Sfinții Apostoli Petru și Pavel*“ (7 noiembrie 1937), respectiv a ansamblului sculptural realizat de către genialul Constantin Brâncuși și amplasat pe *Calea Eroilor* din Târgu-Jiu (27 octombrie 1938).

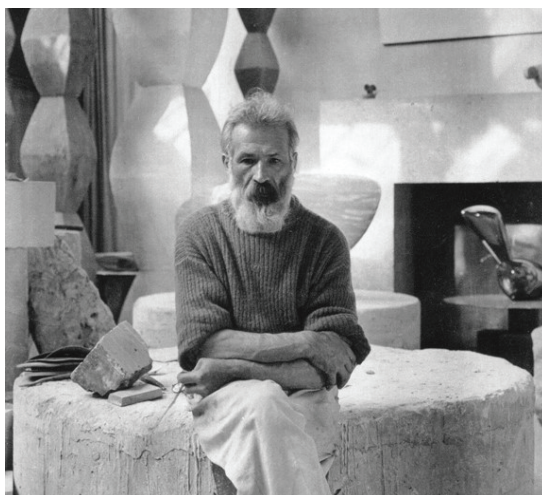
Fig. 2 Ceremonia de sfințire a ansamblului sculptural realizat de către Constantin Brâncuși la Târgu-Jiu.

(Barbu Brezianu, *Brâncuși în România*, București, Editura BIC ALL, 1998, p. 48)

Fig. 3 Protopopul Grigore Prejbeanu în timpul slujbei de sfințire a ansamblului sculptural realizat de către Constantin Brâncuși la Târgu-Jiu.

(Barbu Brezianu, *Brâncuși în România*, București, Editura BIC ALL, 1998, p. 48)

Fig. 4 Constantin Brâncuși în atelierul său din Paris.